

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottoiminnan järjestäminen Raaseporissa

Oheismateriaali aluehallituksen
kokouksessa 27.5.2024

Markus Paananen, palvelualuejohtaja

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan järjestäminen Raaseporissa

Tausta

- Raaseporin yhteispäivystys lakkasi 30.9.2020. Sen jälkeen Raaseporin sairaalassa on toiminut HUS Akuutin ylläpitämä ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys. HUS on ylläpitänyt päivystystä STM:n poikkeusluvalla, joka päättyy 31.12.2024.
- HUS ei ole hakemassa jatkoa poikkeusluvalle, vaan on luopumassa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämisestä.
- LUVN on velvollinen järjestämään perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan virka-aikaan sekä ilta-aikana ja viikonloppuisin päiväsaikaan silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää.
- LUVNin viranhaltijoiden tulkinta on, että HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu kaikesta muusta terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettua kiireellisestä hoidosta paitsi perusterveydenhuollon kiireellisestä vastaanottotoiminnasta, joka ei sisällä ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä.
 - Näin ollen ympärivuorokautisten perusterveydenhuollon päivystysyksiköiden ylläpitäminen Uudellamaalla on viranhaltijanäkemyksen mukaan HUS-yhtymän järjestämisvastuulla, eikä hyvinvointialue voi hakea poikkeuslupaa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestämiseen.
- LUVNin ja HUSin viranhaltijat ovat yhteistoiminnassa suunnitelleet Raaseporin päivystyksen muutosta.

Päivystyksen järjestäminen Uudellamaalla

Uusimaa-laki (615/2021) 5 § HUS-yhtymän järjestämisvastuu

HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu jäljempänä 2 momentissa tarkoitetuista ja niistä terveydenhuollon palveluista, jotka on sovittu sen vastuulle 9 §:ssä tarkoitettussa HUS-järjestämissopimuksessa.

HUS-yhtymä vastaa seuraavien terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä:

- 1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 45 §:n nojalla HUS-yhtymälle keskitettävät palvelut ja muut näihin palveluihin rinnastuvat vastaavan kaltaista toistettavuutta, usean alan erityisosaamista tai kallista laitteistoa taikka muita merkittäviä investointeja edellyttävät erikoissairaanhoidon palvelut;
- 2) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 34 §:ssä tarkoitettun yliopistollisen sairaalan toiminta sekä terveydenhuoltolain 7 luvussa tarkoitettun yliopistollisen sairaalan erikoissairaanhoidon opetuksen ja tutkimuksen järjestämisen edellyttämät palvelut;
- 3) terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettu kiireellinen hoito perusterveydenhuollon kiireellistä vastaanottotoimintaa lukuun ottamatta;
- 4) terveydenhuoltolain 39 §:ssä tarkoitettu ensihoitopalvelu;
- 5) sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 50 ja 51 §:ssä tarkoitettu varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tehtävät;
- 6) ne erikoissairaanhoidon palvelut, joita 1–5 kohdassa tarkoitettujen palvelujen järjestäminen edellyttää, jotta turvataan HUS-yhtymän erikoissairaanhoidon palvelujen riittävä määrällinen ja sisällöllinen kokonaisuus osaamisen, potilasturvallisuuden, palvelujen laadun sekä kustannusvaikuttavuuden varmistamiseksi;
- 7) HUS-yhtymän vastuulle sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:ssä tarkoitettussa hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa sekä jäljempänä 9 §:ssä tarkoitettussa HUS-järjestämissopimuksessa sovitut palvelut siten kuin kyseisissä sopimuksissa on sovittu.

Perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 50 § 2 mom

Kiireellisen hoidon antamista varten hyvinvointialueen on järjestettävä vastaanottotoiminta siten, että potilas saa **arkipäivisin** ilmoitettuna aikana välittömästi terveydenhuollon ammattihenkilön arvion ja hoidon kiireellisissä tapauksissa lähellä asuinpaikkaansa, ellei potilasturvallisuuden ja palveluiden laadun turvaaminen edellytä arvion ja hoidon keskittämistä päivystysyksikköön. Hyvinvointialueen on järjestettävä terveydenhuollon **ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen** perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää. (8.7.2022/581)

Päivystysasetus (583/2017) 3 § Kiireellisen hoidon vastaanottotoiminta

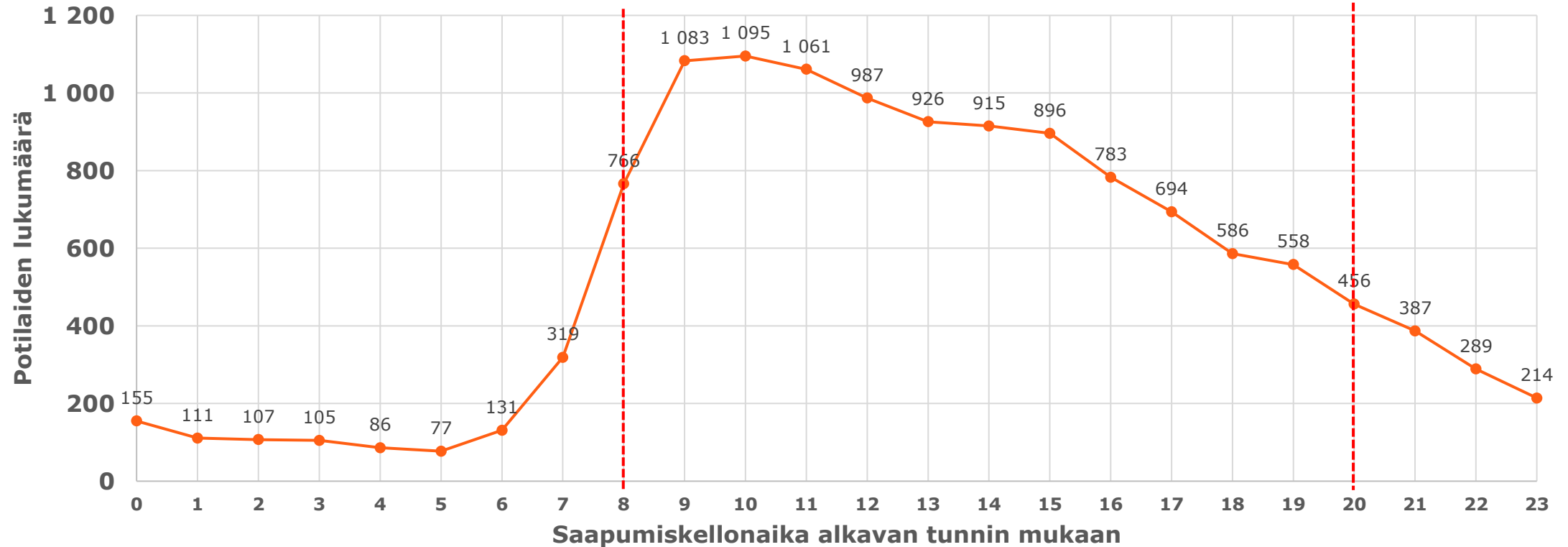
Kiireellisen hoidon vastaanottotoiminta on järjestettävä **arkipäivisin** ilmoitettuna aikana lähellä asukkaita paitsi, jos potilasturvallisuuden ja palveluiden laadun turvaaminen edellyttää arvion ja hoidon keskittämistä päivystysyksikköön. Kiireellisen hoidon vastaanottotoimintaa voidaan toteuttaa osana perusterveydenhuollon tavanomaista vastaanottotoimintaa tai yhteispäivystyksen yhteydessä. **Ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen** perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta on järjestettävä silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää. (20.12.2022/1241)

Kiireellisen hoidon vastaanottoa järjestävässä yksikössä tulee olla riittävät edellytykset taudinmäärittelyyn ja ohjeistus siitä, mihin potilas on tarvittaessa lähetettävä taudinmäärittelyä tai hoitoa varten sairauden niin vaatiessa. Palvelun järjestäjän tulee ohjata alueen väestöä siitä, milloin kyseistä kiireellisen hoidon vastaanottopalvelua on tarkoituksenmukaista käyttää.

Tulkinta: Uusimaa-lain 5 §:n nojalla HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu kaikesta muusta terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettusta kiireellisestä hoidosta paitsi perusterveydenhuollon kiireellisestä vastaanottotoiminnasta (TervHL 50.2 §), joka ei sisällä ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä. Näin ollen ympärivuorokautisten perusterveydenhuollon päivystysyksiköiden ylläpitäminen on Uudellamaalla HUS-yhtymän vastuulla.

Kävijämäärät Raaseporin perusterveydenhuollon päivystyksessä 1/23–11/23

Saapuneiden potilaiden lukumäärä alkavan tunnin mukaan

- Klo 00–07 keskimäärin 1,9 potilasta
- Klo 20–08 keskimäärin 7 potilasta
- 81 % potilaskäynneistä klo 8–20

LUVN ja HUS ovat selvittäneet eri vaihtoehtoja perusterveydenhuollon kiireellisen hoidon järjestämiselle Raaseporissa

8-16	8-20	24/7
Kiireellisten potilaiden hoito virka-aikana	Akuutti-vastaanotto vuoden jokaisena päivänä	Perusterveydenhuollon päivystys 24/7

Keskimääräinen potilasmäärä vaihtoehtoisilla aukioloajoilla

(sis. hoitaja- ja lääkärikäynnit 1/23-11/23)

	8-16	8-20	24/7
Ma-pe	24	32	39
La	---	28	37
Su	---	28	36

Luvut perustuvat toteutuneiden käyntien ajankohtiin. Todennäköisesti yksikön aukioloaika vaikuttaa potilaiden hakeutumisajankohtaan.

Vaikutusten arviointi: Asiakkaat

	Kiireellisten potilaiden hoito virka-aikana	Akuuttivastaanotto klo 8–20 vuoden jokaisena päivänä	Perusterveydenhuollon päivystys 24/7
Aukiolo	8–16 arkisin	8–20 joka päivä	24/7
Lääketieteelliset perusteet	Palvelutaso heikkenee nykyisestä ja huomattavan osan ajasta pth-tasoinen kiireellinen hoito ei toteudu lähipalveluna alueen asukkaille.	Turvaa pth-tasoinen kiireellisen hoidon lähipalveluna tarkoituksenmukaisin aukioloajoin.	Turvaa pth-tasoinen kiireellisen hoidon lähipalveluna.
Saavutettavuus	<p>Vaikutukset merkittävät.</p> <p>Virka-ajan ulkopuolella palvelut Lohjan yhteispäivystyksessä.</p> <p>Liikkuvan sairaalan (LiiSa) palvelut 24/7 kotihoidon asiakkaille ja ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuville.</p> <p>Kotisairaalan toimintaa kehitetään ja yhteistyö tiivistyy.</p>	<p>Vaikutukset vähäiset.</p> <p>20–08 palvelut Lohjan yhteispäivystyksessä.</p> <p>Liikkuvan sairaalan (LiiSa) palvelut 24/7 kotihoidon asiakkaille ja ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuville.</p> <p>Kotisairaalan toimintaa kehitetään ja yhteistyö tiivistyy.</p>	<p>Ei vaikutusta.</p> <p>Liikkuvan sairaalan (LiiSa) palvelut 24/7 kotihoidon asiakkaille ja ympärivuorokautisessa palveluasumisessa asuville.</p> <p>Kotisairaalan toimintaa kehitetään ja yhteistyö tiivistyy.</p>
Erikoissairaanhoidon päivystys	Ei muutosta: ensisijainen yhteispäivystyspiste Lohja, kuten tälläkin hetkellä.	Ei muutosta: ensisijainen yhteispäivystyspiste Lohja, kuten tälläkin hetkellä.	Ei muutosta: ensisijainen yhteispäivystyspiste Lohja, kuten tälläkin hetkellä.

Vaikutusten arviointi: Johtaminen ja resurssit

	Kiireellisten potilaiden hoito virka-aikana	Akuuttivastaanotto klo 8–20 vuoden jokaisena päivänä	Perusterveydenhuollon päivystys 24/7
Johtaminen	Avosairaanhoidon palvelulinja, lounainen alue Johtava ylilääkäri Tammisaaren terveysaseman johtotiimi	Avosairaanhoidon palvelulinja, lounainen alue Johtava ylilääkäri Tammisaaren terveysaseman johtotiimi	LUVNin ylläpitämä akuuttivastaanotto arkisin klo 8–16 ja HUSin ylläpitämä päivystysyksikkö virka-ajan ulkopuolella 24/7
Henkilöstö	Sairaanhoitajaresurssi 6 Lääkäriresurssi 1	Sairaanhoitajaresurssi 15 Lääkäriresurssi 3	Sairaanhoitajaresurssi 27 Lääkäriresurssi 5
Kustannukset Kustannusero eri mallien välillä syntyy pääasiassa henkilöstökuluista.	Henkilöstökulut 750 t€ Ensihoito- ja siirtokuljetuskustannukset Lohjalle kasvavat 3,5 potilaan verran vuorokaudessa.	Henkilöstökulut 1,7 M€ Ensihoito- ja siirtokuljetuskustannukset Lohjalle kasvavat 1,5 potilaan verran vuorokaudessa.	Henkilöstökulut 3 M€ Ensihoito- ja siirtokuljetuskuluissa ei muutosta.
Muita huomioita		Kustannusvaikuttava vaihtoehto Kirkkonummen vastaavan yksikön datan perusteella.	Edellyttää HUSilta poikkeusluvan hakemista STM:stä.

Vaikutusten arviointi: HUS ja ensihoito

	Kiireellisten potilaiden hoito virka-aikana	Akuuttivastaanotto klo 8–20 vuoden jokaisena päivänä	Perusterveydenhuollon päivystys 24/7
Yhteispäivystyspisteet	Potilaita ohjautuu enemmän Lohjan yhteispäivystykseen. Lohjan nykyiset tilat eivät riitä kasvaville potilasmäärille. Edellyttää HUSilta voimavarojen lisäämistä.	Yksittäisiä potilaita saattaa ohjautua nykyistä enemmän Lohjan yhteispäivystykseen, mutta muutos ei ole huomattava.	Tilanne yhteispäivystyksissä pysyy nykyisellään.
Ensihoito ja sairaankuljetus	<p>Erikoissairaanhoidon vaativat potilaat kuljetetaan HUSin yhteispäivystykseen. Kaikista ensihoidon kuljetuksista n. 35 % meni Lohjalle.</p> <p>Potilaiden kuljetustarve Lohjan yhteispäivystykseen kasvaa 3–4 potilaalla vuorokaudessa. Tämä saattaa edellyttää ensihoidon lisäresursointia.</p> <p>LiiSa vähentää kotihoidon asiakkaiden ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaiden kuljetustarvetta perusterveydenhuoltotasoiseen kiireelliseen hoitoon.</p>	<p>Erikoissairaanhoidon vaativat potilaat kuljetetaan HUSin yhteispäivystykseen. Kaikista ensihoidon kuljetuksista n. 35 % meni Lohjalle.</p> <p>Potilaiden kuljetustarve Lohjan yhteispäivystykseen kasvaa 1–2 potilaalla vuorokaudessa. Tämä ei edellytä ensihoidon lisäresursointia.</p> <p>LiiSa vähentää kotihoidon asiakkaiden ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaiden kuljetustarvetta perusterveydenhuoltotasoiseen kiireelliseen hoitoon.</p>	<p>Erikoissairaanhoidon vaativat potilaat kuljetetaan HUSin yhteispäivystykseen. Kaikista ensihoidon kuljetuksista meni n. 35 % Lohjalle.</p> <p>Kuljetusten tilanne säilyy ennallaan.</p> <p>LiiSa vähentää kotihoidon asiakkaiden ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaiden kuljetustarvetta perusterveydenhuoltotasoiseen kiireelliseen hoitoon.</p>

Vaikutusten arviointi: Johtopäätökset

Kiireellisten potilaiden hoito virka-aikana	Akuuttivastaanotto klo 8–20 vuoden jokaisena päivänä	Perusterveydenhuollon päivystys 24/7
<p>Alueen asukkaiden palvelutasossa tapahtuisi huomattava heikennys.</p> <p>Potilaiden määrä Lohjan sairaalan päivystyksessä kasvaisi, mikä vaatisi muutoksia Lohjan sairaalan toiminnassa ja tiloissa.</p> <p>LUVNin ja HUSin johdon yhteisen näkemyksen mukaan vaihtoehto ei ole perusteltu.</p>	<p>Turvaa lääketieteellisesti perustellun yleislääkäritasoisien hoidon alueen asukkaille laajennetuin aukioloajoin lähipalveluna.</p> <p>LUVNin ja HUSin johdon yhteisen näkemyksen mukaan vaihtoehto on perusteltu.</p>	<p>Ympäri vuorokautinen toiminta sitoo huomattavasti voimavaroja suhteessa parempaan palvelutasoon.</p> <p>Toiminnan johtaminen ei ole yhdellä taholla.</p> <p>Edellyttää poikkeusluvan hakemista STM:stä.</p> <p>LUVNin ja HUSin johdon yhteisen näkemyksen mukaan vaihtoehto ei ole perusteltu.</p>

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottoiminnan järjestäminen Raaseporissa

Viranhaltijoiden näkemys etenemisestä

- Perusterveydenhuollossa yleislääkäritasoisesti hoidettavat vaivat ja sairaudet eivät vaadi sellaista välitöntä hoitoa, että niitä olisi välttämätöntä hoitaa yöaikaan.
- Vakavammissa tilanteissa tarvitaan joka tapauksessa yhteispäivystyksen tutkimus- ja hoitomahdollisuudet.
- Yöaikaan potilaita käy perusterveydenhuollon päivystyksessä vähän:
 - klo 00–07 keskimäärin 1,9 potilasta
 - klo 20–08 keskimäärin 7 potilasta
- Yöaikaan toiminnan kustannukset nousevat huomattavasti:
 - henkilöstökustannukset klo 08–20 ovat 150 €/potilas
 - henkilöstökustannukset klo 20–08 ovat 500 €/potilas

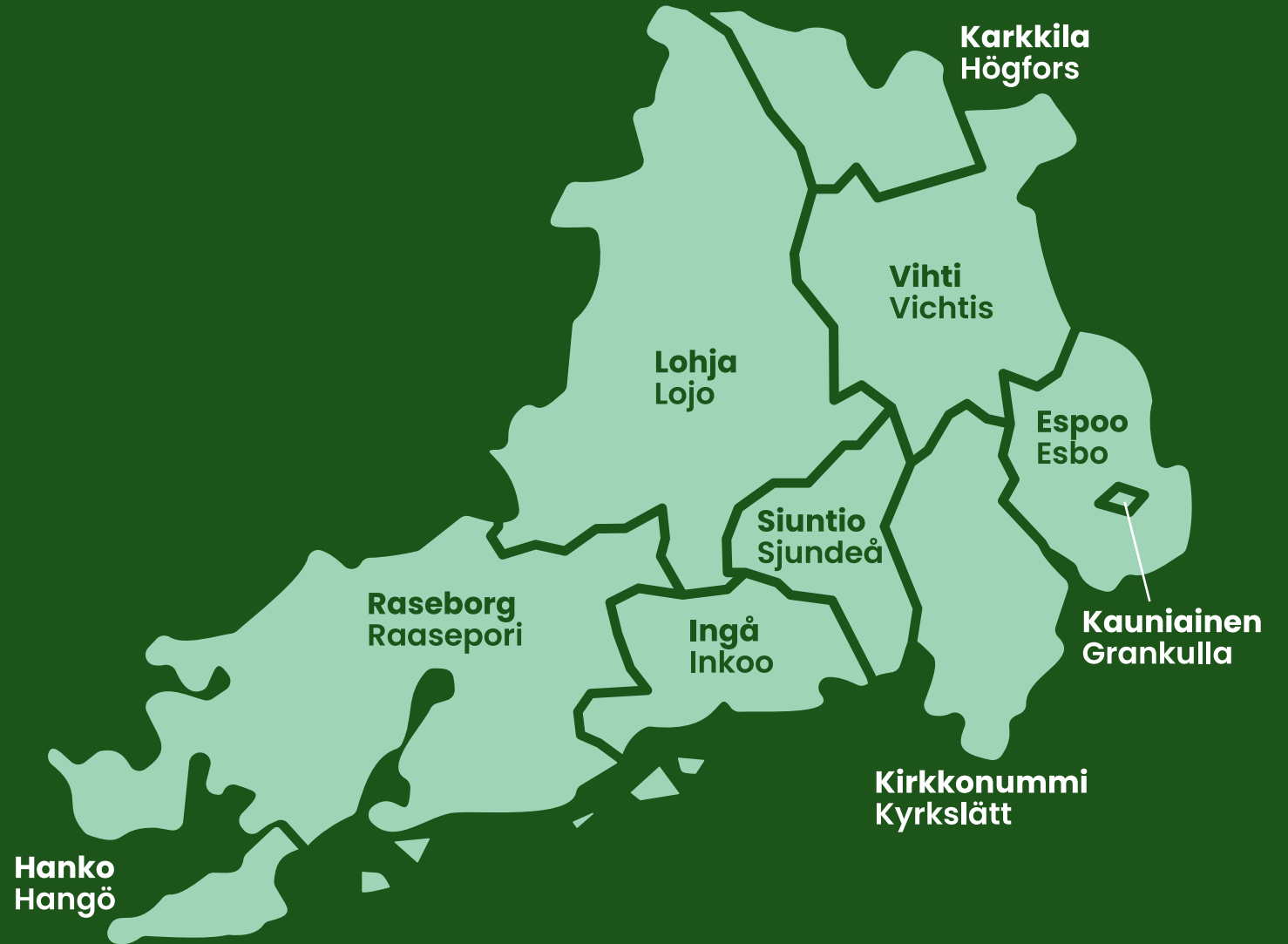
Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottoiminnan järjestäminen Raaseporissa

Viranhaltijoiden näkemys etenemisestä

- LUVNin ja HUSin viranhaltijoiden yhteinen näkemys on, että Raaseporissa ei ole tarvetta ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämiselle. Tarkoituksenmukaisin tapa järjestää kiireelliset perusterveydenhuollon palvelut Raaseporin alueella on perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto, joka on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20.
- HUSin yhtymähallitus on päättänyt 12.2.2024 (§ 13), että hoitopolkujen sujuvuuden ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi HUS siirtyy Raaseporissa laajan aukioloajan akuuttivastaanottoimintaan jo syyskaudella 2024. HUSin näkemyksen mukaan muutos varmistaa parhaiten kiireellisen hoidon järjestämisen Raaseporin alueen asukkaille myös vastaisuudessa.
- Kiireellisen perusterveydenhuoltotasoisien hoidon siirtyminen HUSilta LUVNille on osa kokonaisuudistusta, johon kuuluvat vuodeosaston uudistaminen sekä kotisairaaloiminnassa ja liikkuvassa sairaalassa tehdyt muutokset. Osa-alueet liittyvät toisiinsa, ja toimintaa kehitetään kokonaisuutena.
 - LUVN on vahvistanut kotihoidon asiakkaiden ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaiden koteihin saamaa tukea, jotta entistä useampi kotihoidon asiakas ja hoivakodin asukas hoidettaisiin päivystyspoliklinikan sijaan kotona. Liikkuvan sairaalan palvelut ovat saatavana ympäri vuorokauden.
- Erikoissairaanhoidon päivystys jatkuu Raaseporin alueella ennallaan. Lohjan sairaala on jatkossakin Raaseporin alueen asukkaiden ensisijainen hoitopaikka päivystyksellistä erikoissairaanhoidoa ja laajempia tutkimusmahdollisuuksia vaativissa asioissa.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Västra Nylands välfärdsområde

Seuraa meitä sosiaalisessa mediassa:

 [Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue](#)

 [@luhyvinvointialue](#)

 [Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue](#)

 [@LUhyvinvointi](#)

 [Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue](#)

Taustamateriaali

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanotto toiminnan järjestäminen Raaseporissa

Perusteet aukioloajalle klo 8–20

- Perusterveydenhuollossa yleislääkäritasoisesti hoidettavat vaivat ja sairaudet eivät vaadi sellaista välitöntä hoitoa, että niitä olisi välttämätöntä hoitaa yöaikaan. Vakavammissa tilanteissa tarvitaan joka tapauksessa yhteispäivystyksen tutkimus- ja hoitomahdollisuudet.
- Yöaikaan potilaita käy perusterveydenhuollon päivystyksessä vähän: klo 00–07 keskimäärin 1,9 potilasta ja klo 20–08 keskimäärin 7 potilasta.
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän viranhaltijoiden yhteisen näkemyksen mukaan alueen asukkaiden kiireellisen hoidon tarpeeseen voidaan vastata hyvin akuuttivastaanotolla, joka on avoinna klo 8–20.
 - Todennäköisesti suurin osa klo 20:n jälkeen päivystyksessä käyneistä potilaista saapuisi akuuttivastaanotolle aukioloajan puitteissa. Vakavammissa äkillisissä sairastumisissa on joka tapauksessa hakeuduttava yhteispäivystykseen.
- Akuuttivastaanotolle ennen klo 20:tä saapuneiden potilaiden asiat hoidetaan valmiiksi, jos se on lääketieteellisesti mahdollista. Tämä edellyttää, että työvuorot akuuttivastaanotolla jatkuvat klo 21:een.
 - Kun työvuorot päättyvät klo 21, henkilöstölle on mahdollista antaa riittävä vuorokausilepo päiväaikaisen toiminnan häiriintymättä.
- Esityksen mukainen aukioloaika on myös toiminnan järjestämisen ja kustannusten näkökulmasta perusteltu.
 - Tällä hetkellä noin puolet terveysasemien lääkäri- ja sairaanhoitajavoimasta hankitaan Raaseporin alueelle.
 - Akuuttivastaanoton järjestäminen klo 8–20 on hyvinvointialueelle mahdollista, mutta edellyttää ainakin alkuvaiheessa vuokratyövoiman käyttämistä.
 - Tätä laajempaa aukioloaikaa olisi vaikea toteuttaa varsinkaan omana toimintana. Yöaikaan sekä oman toiminnan että ostopalveluiden kustannukset nousevat merkittävästi.
- HUS on siirtymässä Raaseporin sairaalassa jo syyskaudella 2024 akuuttivastaanottoon, joka on avoinna joka päivä klo 8–20.
 - Toimintaa voidaan jatkaa liikkeenluovutuksen jälkeen sujuvasti.
 - Myös HUS-yhtymän ostopalvelusopimukset lääkäryöstä siirtyvät liikkeenluovutuksen yhteydessä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Jos sopimuksen mukaisista kellonajoista poiketaan, sopimus on kilpailutettava uudelleen.

Päivystyksen järjestäminen

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) 50 § Kiireellinen hoito

Kiireellinen sairaanhoito, mukaan lukien kiireellinen suun terveydenhuolto, mielenterveyden hoito, päihdehoito ja psykososiaalinen tuki on annettava sitä tarvitsevalle potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan myös päihteiden käytöstä johtuvaa välitöntä vieroitushoidon tarvetta. (29.12.2022/1281)

Kiireellisen hoidon antamista varten hyvinvointialueen on järjestettävä vastaanottotoiminta siten, että potilas saa arkipäivisin ilmoitettuna aikana välittömästi terveydenhuollon ammattihenkilön arvion ja hoidon kiireellisissä tapauksissa lähellä asuinpaikkaansa, ellei potilasturvallisuuden ja palveluiden laadun turvaaminen edellytä arvion ja hoidon keskittämistä päivystysyksikköön. Hyvinvointialueen on järjestettävä terveydenhuollon ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää. (8.7.2022/581)

HUS-yhtymän sekä Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Päijät-Hämeen, Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin hyvinvointialueiden on järjestettävä laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikkö keskussairaalaansa yhteyteen. Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköllä tarkoitetaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystystä, joka pystyy tarjoamaan laajasti palveluita usealla lääketieteen erikoisalalla ympärivuorokautisesti välittömästi ja jolla on voimavarat terveydenhuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen. Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikön tulee tukea muita päivystysyksiköitä. Hyvinvointialueet, joissa on yliopistollinen sairaala, sekä HUS-yhtymä voivat väestön palvelutarpeen niin edellyttäessä perustaa useamman kuin yhden ympärivuorokautisesti päivystävän yhteispäivystysyksikön sairaaloidensa yhteyteen. (8.7.2022/581)

Muiden kuin 3 momentissa tarkoitettujen hyvinvointialueiden tulee ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystystä, jossa on valmius väestön tavanomaisten kiireellisten terveysongelmien hoitoon, keskussairaalan yhteydessä. Yhteispäivystyksessä tulee olla tarvittavien erikoisalojen riittävä osaaminen väestön tavanomaisten kiireellisten terveysongelmien hoitamiseksi. Sen lisäksi, mitä 3 momentissa laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköistä säädetään, yhteistyöalueella tulee aina olla oikeus yhteistyösopimuksen nojalla sopia, että sen alueella toimivan hyvinvointialueen keskussairaalan yhteydessä toimivalle yhteispäivystyksen yksikölle voidaan muodostaa sen laajuinen ja toiminnallisesti monipuolinen päivystyksen yksikkö, jota palvelujen saavutettavuus, päivystyspisteiden väliset etäisyydet ja väestön kielellisten oikeuksien toteuttaminen edellyttävät. (8.7.2022/581)

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää hyvinvointialueelle luvan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystyksen järjestämiseen, jos palvelujen saavutettavuus ja päivystyspisteiden väliset etäisyydet sitä edellyttävät eikä väestön tarvitsemia palveluja voida riittävästi turvata ensihoitopalvelun avulla. (8.7.2022/581)

Päivystävissä yksiköissä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta hoidon laatu ja potilasturvallisuus toteutuvat. Päivystyksestä ja sen laajuudesta on sovittava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:ssä tarkoitettussa yhteistyösopimuksessa ottaen huomioon alueen ensihoitopalvelu, päivystyspisteiden väliset etäisyydet sekä väestön palvelutarve. (8.7.2022/581)

Päivystyksen järjestämisen erikoisalakohtaisista edellytyksistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksella säädetään synnytystoiminnan määrää koskevista edellytyksistä. Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää luvan poiketa kyseisistä edellytyksistä, jos se on tarpeen palvelun saavutettavuuden tai potilasturvallisuuden vuoksi. Kiireellisen hoidon perusteista ja kiireellisen vastaanottotoiminnan, laajan ympärivuorokautisen päivystysyksikön, ympärivuorokautisesti päivystävän yhteispäivystysyksikön sekä ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystysyksikön tehtävistä ja laatuvaatimuksista, poikkeuslupien myöntämisen tarkemmista edellytyksistä sekä päivystysyksiköiden alueellisesta yhteistyöstä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Päivystyksen järjestäminen

Päivystysasetus (583/2017)

3 § Kiireellisen hoidon vastaanotto toiminta

Kiireellisen hoidon vastaanotto toiminta on järjestettävä arkipäivisin ilmoitettuna aikana lähellä asukkaita paitsi, jos potilasturvallisuuden ja palveluiden laadun turvaaminen edellyttää arvion ja hoidon keskittämistä päivystysyksikköön. Kiireellisen hoidon vastaanotto toimintaa voidaan toteuttaa osana perusterveydenhuollon tavanomaista vastaanotto toimintaa tai yhteispäivystyksen yhteydessä. Ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto toiminta on järjestettävä silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää. (20.12.2022/1241)

Kiireellisen hoidon vastaanottoa järjestävässä yksikössä tulee olla riittävät edellytykset taudinmääritykseen ja ohjeistus siitä, mihin potilas on tarvittaessa lähetettävä taudinmääritystä tai hoitoa varten sairauden niin vaatiessa. Palvelun järjestäjän tulee ohjata alueen väestöä siitä, milloin kyseistä kiireellisen hoidon vastaanotto palvelua on tarkoituksenmukaista käyttää.

4 § Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikkö

Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikössä tulee olla akuuttilääketieteen, anesthesiologian ja tehohoidon, gastroenterologisen kirurgian, kardiologian, lastentautien, naistentautien ja synnytysten, neurologian, ortopedian ja traumatologian, psykiatrian, radiologian, sisätautien ja yleislääketieteen erikoisalojen kiireellisen hoidon ja päivystyksen edellytykset ja osaaminen sekä yöpäivystystä lukuun ottamatta hammaslääketieteen päivystys. Kiireellisen hoidon antamista varten tulee olla tarvittava määrä osaavaa terveydenhuollon ammattihenkilöstöä. Yksikössä tulee olla tarvittavat tilat, välineet ja laitteet potilaan taudinmääritykseen ja hoitoon sisältäen leikkaustoiminnan ja tehohoidon.

Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikön tulee tukea muita alueen päivystysyksiköitä kiireellisen potilashoidon järjestämisessä. Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikössä tulee olla riittävä valmius vastata erityistilanteista yhdessä muiden alueen päivystysyksiköiden kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 36 §:ssä tarkoitetussa yhteistyösopimuksessa tulee sopia laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköiden erikoisalojen toiminnan laajuudesta, muiden yksiköiden tukemisesta ja varautumisesta erityistilanteisiin. (20.12.2022/1241)

5 § Ympäri vuorokautinen yhteispäivystysyksikkö

Muiden kuin terveydenhuoltolain 50 §:n 3 momentissa mainittujen laajaan ympärivuorokautiseen päivystykseen veloitettujen hyvinvointialueiden tulee järjestää ympärivuorokautinen yhteispäivystys keskussairaalan yhteydessä. Jos yliopistollista sairaalaa ylläpitävä hyvinvointialue tai Uudellamaalla HUS-yhtymä perustaa ympärivuorokautisesti päivystävän yhteispäivystysyksikön, sen tulee sijoittaa hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän sairaalassa, jossa on ympärivuorokautisesti edustettuna keskeisten erikoisalojen päivystys.

Yhteistyösopimuksessa tulee sopia, minkä laajuinen ja toiminnallisesti monipuolinen päivystyksen yksikkö tulee päivystävään sairaalaan muodostaa. Sopimuksessa on otettava huomioon alueen väestön tarve, palvelujen saavutettavuus, päivystysyksiköiden väliset etäisyydet ja väestön kielelliset tarpeet.

6 § Ympäri vuorokautinen perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystysyksikkö

Hyvinvointialue ja HUS-Yhtymä voi hakea sosiaali- ja terveysministeriöltä luvan perustaa terveydenhuoltolain 50 §:n 5 momentissa tarkoitettu ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystysyksikkö tai jatkaa sellaisen ylläpitoa, jos muut kyseiseen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (91/2022) tarkoitettuun yhteistyöalueeseen kuuluvat hyvinvointialueet sekä Etelä-Suomen yhteistyöalueella HUS-yhtymä ja muut kuin Uudenmaan hyvinvointialueet puoltavat päivystysyksikön perustamista tai sen ylläpidon jatkamista. Järjestettäessä perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen ympärivuorokautista päivystystä tulee päivystysyksikkö sijoittaa sairaalaan, jossa virka-aikana on käytettävissä muiden erikoisalojen palveluita. Jos etäisyydet alueella ovat pitkiä, voidaan ympärivuorokautinen päivystys toteuttaa terveyskeskuksen päivystysyksikössä. Yksikössä tulee olla mahdollisuus taudinmääritystä varten tarvittaviin laboratoriotutkimuksiin ja kuvantamiseen kaikkina vuorokauden aikoina sekä etälääketieteen avulla mahdollisuus konsultoida ympärivuorokautisen laajan päivystyksen tai yhteispäivystyksen yksikköä. Mahdollisuus siirtää potilas nopeasti ympärivuorokautiseen laajan päivystyksen tai yhteispäivystyksen yksikköön tulee varmistaa.